

Puntdevista 62. Aprofitant la festivitat de Tots Sants .... (30/10/2019)

Si Tots Sant aquest any és un dia de festa entre setmana s'haurà d'explicar per què, tant a la família com a l'escola, no? I més quan es vincula a la tradició de record dels difunts i al consum d'uns productes gastronòmics de forta tradició a Catalunya, com les castanyes, els moniatos i els panellets.

És cert que algunes tradicions es van perdent, com la de visitar el cementiri, arranant les sepultures dels familiars, tant per la convicció que hom pugui tenir respecte a la inutilitat de la visita, per comoditat, o perquè el difunt que es vol recordar es convertí en cendra en el seu moment i fou espargit pel mar, el riu o la muntanya. Però sempre ens queda el record dels estimats que ja no són entre nosaltres, que pot ser compartit amb parents i amics, i, especialment, l'oportunitat de reflexionar sobre el que va inevitablement lligat a la vida, la mort. I al voltant de la mort la malaltia, la decadència biològica inevitable amb el pas del temps, ..., sense deixar de banda el debat social sobre l'eutanàsia. I què dir del testament vital, que suposa l'expressió de la voluntat personal sobre com volem viure els darrers temps de la nostra vida, si s'ha de decidir quelcom.

Hi ha tota una pedagogia de la mort. No sé si cal emprar aquesta denominació, però del que no hi ha dubte és de la necessitat de tractar el tema com part de l'educació integral que prepara per a la vida. Donar-li connotacions religioses o simplement biològiques dependrà de les creences personals, però sempre té connotacions culturals. És una oportunitat per advertir com viuen el record als difunts les diverses cultures, com materialitzen el dol, com tracten les restes mortals. La mateixa diversitat cultural que existeix a les aules pot ser una font de primera ma per obtenir aquestes informacions, a més de tot el material existent al respecte; tot això a més de les vivències que es puguin produir en el marc familiar o pròxim. També serà una oportunitat per reflexionar sobre la finitud de la vida i allò que pot ser rellevant de la mateixa.

A banda dels sentiments que puguin despertar el record dels difunts pròxims, és també l'ocasió d'advertir la importància de donar als qui encara són entre nosaltres tot allò que hauríem volgut fer quan ja no hi són. La reflexió sobre la mort hauria de servir per fer més valuosa i agradable la vida dels qui ens envolten.

Vinculades amb la festivitat de Tots Sants, com sol ocórrer amb totes les festivitats rellevants, hi ha tradicions gastronòmiques pròpies que perviuen -ara segurament gràcies a la pressió de les instàncies consumistes-, i que conviuen amb altres importades, precisament per aquesta globalització i consumisme que ens envolta; em refereixo a tot allò que envolta al *halloween*. En tot cas, també caldrà fer-ne esment del seu origen i significació en la cultura celta i anglo-saxona. Sembla que els infants més petits encara viuen a l'escola la tradició de la "castanyera", mentre els més grandets i adolescents es decanten directament per les disfresses i tot el que comporta el *halloween*. Sense les corresponents explicacions, res tindrà sentit.

Hom pot pensar que als infants no se'ls ha de parlar ni posar en situacions tristes com tot el que comporta la mort, que ja tindran temps de viure la tristor que significa la pèrdua dels éssers estimats, d'altra manera solament se'ls provocarà traumes innecessaris. I entenc que es pugui pensar així. Personalment no tinc un dogma pedagògic al respecte, i crec que els antecedents, la forma de fer-ho i la personalitat del nen, de la nena, hauran de determinar la manera com el tema de la mort es tracta, més si s'ha presentat en el si de la família. Però sempre es podrà trobar la manera de treure'n conseqüències positives per a la vida familiar i social, a més de per al nen/nena mateix. Les tradicions culturals diverses ens poden donar algunes lliçons al respecte.

Gaudim de les castanyes, el moniatos, els panellets, i els dies de festa que s'encadenen en aquest principi de novembre, al temps que tenim un record per aquells que ja no són entre nosaltres, i també per tots els qui haurien de poder fer el mateix que nosaltres, en plena llibertat i sense condemnes judicials injustes.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)